



ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคธ
สอบ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๑. คณะภิกษุผู้เรียนพระสูตร หรือคณะภิกษุผู้เรียนพระอภิธรรม
 ชื่อว่า คณะ ฯ รูปใด มัวให้อุเทศบ้าง ปฏิรูปจนาบ้าง แก่คณะนั้นอยู่ จึงไม่ได้
 โอกาสสำหรับ (การบำเพ็ญ) สมณธรรม คณะจึงเป็นปติโพธต่อรูปนั้น ฯ
 ปติโพธนั้นเธอพึงคัดเสียด้วยอุบายดังต่อไปนี้ ด้านงานของภิกษุเหล่านั้น
 เป็นสิ่งที่ทำเสร็จไปแล้วมาก เหลือน้อย ควรช่วยทำงานนั้นให้เสร็จแล้ว
 เข้าป่าไปเสียเถิด ฯ ด้านงานทำไปได้เล็กน้อย ยังเหลืออีกมาก อย่าไป (ไกล)
 เลข ๑ โยชน์ ควรเข้าไปหาท่านผู้บอก (สอน) คณะ รูปอื่น (ซึ่งพำนักอยู่)
 ภายในกำหนด ๑ โยชน์ ร้องขอว่า ท่านเหล่านี้ ขอท่านผู้มีอายุ โปรดช่วย
 สงเคราะห์ ด้วยวิธีมีอุเทศเป็นต้นด้วยเถิด ฯ เมื่อไม่ได้แม้อย่างว่ามานี้
 ควรชี้แจงว่า ท่านทั้งหลาย ผมมีเรื่องที่ต้องทำอย่างหนึ่ง นิมนต์ท่านทั้งหลาย
 (แยกย้ายกัน) ไปที่ตามสะดวกเถิด แล้วละทิ้งคณะไปทำงานของตนเถิด ฯ

การก่อสร้าง ชื่อว่า กัมมะ ฯ อันภิกษุผู้ทำการก่อสร้างนั้น จำต้องรู้สิ่ง
 ที่คนงานมีช่างไม้เป็นต้นได้ไว้แล้วและยัง (หา) ไม่ได้ จำต้องถึงความชวนชวาย
 ในงานที่เขาทำเสร็จแล้วและยังมิได้ทำ รวมความว่า ผู้ทำการก่อสร้าง (จำต้อง)
 มีปติโพธไปเสียแม้ในทุกเรื่อง ฯ แม้ความกังวลใจในเรื่องของการก่อสร้างนั้น
 ก็พึงคัดเสียด้วยอุบายวิธีดังนี้ ด้านงานมีเหลือน้อย ควรทำให้เสร็จไปเลย
 ถ้ายังเหลือมาก หากเป็นงานก่อสร้างอันเป็นของสงฆ์ ควรมอบแก่สงฆ์
 หรือพระผู้รับสนองงานทั้งหลาย หากเป็นงานก่อสร้างเป็นของส่วนตัว ควรมอบ
 แก่พระผู้รับสนองงานทั้งหลายของตน ฯ เมื่อหาพระผู้สนองงานเช่นนั้นไม่ได้
 ควรเสียดูให้แก่สงฆ์แล้วไปเถิด ฯ

๒. ในชื่อว่า ขุทฺตกปฺลิตฺโพรูปจุเลทํ กตฺวา นี้ พึงทราบวินิจฉัยดังต่อไปนี้ ฯ พระโยคีผู้ได้อาศัยอยู่ในวิหารอันเหมาะสมอย่างนี้ พึงตัดแม้ปฺลิตฺโพรทั้งหลายที่เล็กน้อยของเรอบรรดาเสีย ปฺลิตฺโพรเล็กน้อย มีอะไรบ้าง คือ ผมเลียบและขน ขาว พึงตัดเสีย ในจีวรเก่า ๆ พึงทำสิ่งที่ควรทำคือปะหรือขุณเสีย หรือจีวร (สี) ซีดไป ควรซ่อมเสีย ถ้าในบาตรเป็นสนิม ควรระบมบาตรเสียของใช้มีเพียงดั่งเป็นต้น ก็พึงชำระเสียให้สะอาดแล ฯ ความพิสดารในชื่อว่า ขุทฺตกปฺลิตฺโพรูปจุเลทํ กตฺวา เพียงเท่านี้ ฯ

ในชื่อว่า สพุทฺ ภาวนาวิธานํ อปริหาเปนฺเตน ภาเวตฺพุทฺ นี้ บัดนี้มีด้อยคำที่กล่าวอย่างพิสดารด้วยสามารถแห่งกรรมฐานทั้งหมด นับ (แต่) ปฐวิกสิตฺเป็นต้นไป ดังต่อไปนี้ ฯ ความพิสดารว่า ภิกษุผู้ตัดความกังวลใจเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ได้แล้ว กลับจากบิณฑบาต หลังอาหาร บรรเทาความเมาในอาหารแล้ว นั่งให้สบายในโอกาสที่สงัด พึงถือเอานิมิตฺในดินที่แต่งไว้แล้วก็ได้ หรือมิได้แต่งไว้ก็ได้ ฯ เป็นจริงดังที่พระโบราณาจารย์ได้กล่าวไว้ว่า ท่านผู้บำเพ็ญเพียร เมื่อจะกำหนดถือเอาปฐวิกสิตฺ ย่อมจะถือเอานิมิตฺในดินที่แต่งไว้แล้วหรือมิได้แต่งไว้ก็ตาม (แต่ต้อง) เป็นดินที่มีที่สุด มิใช่ไม่มีที่สุด คือมีกำหนดสุดท้าย มิใช่ไม่มีกำหนดสุดท้าย มีสัณฐานกลม มิใช่มีสัณฐานไม่กลม มีวงรอบได้ มิใช่มีวงรอบไม่ได้ ขนาดเท่ากระดิ่งหรือเท่าขัน เธอทำนิมิตนั้นให้ขึ้นใจเป็นอย่างดี จดจำไว้เป็นอย่างดี กำหนดได้เป็นอย่างดี เธอ ครั้นทำนิมิตนั้นให้ขึ้นใจเป็นอย่างดี จดจำไว้เป็นอย่างดี กำหนดได้เป็นอย่างดีแล้ว จะเป็นผู้มีปกติเห็นอนิสงสฺ มีความสำคัญ (ในปฐวินิมิต) ว่าเป็นดวงแก้วตั้งความขำเกรงไว้ รัก ย่อมจะผูกจิตไว้ในอารมณ์นั้นด้วยความเชื่อว่า เราจักพ้นจากขรามรณะ ด้วยปฏิบัติทานนี้เป็นแน่แท้ เธอสงัดจากกามทั้งหลายที่เคี้ยว ฯ๑๑ เข้าถึงปฐมฌานอยู่ ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที.

อิทานิ สพุพ ภาวนาวิธานํ อปริหาเปเนตฺตน ภาเวตพุทฺโธติ เอคธ
 อัม ปจฺวิกสิณํ อาทิ กตฺวา สพุพกมฺมฏฺฐานวเสน วิคฺคารกถา โหติ ฯ เหว
 อุปจฺฉินฺนชฺชุตฺถกปฺลิโพเรน หิ ภิกฺขุณา ปจฺฉาภคฺตํ ปิณฺหาปาทปฏิกกฺขนฺเตน
 ภคฺคสมฺมทํ ปฏฺวิโนเทตฺวา ปวฺวิคฺเค โอกาเส สุขนิสินฺเนน กตฺยา วา อกตฺยา
 วา ปจฺวียา นิमितฺตํ คณฺหิตพุพ ฯ วุตฺตคณฺเหตํ ปจฺวิกสิณํ อุคฺคณฺหนฺโต ปจฺวียํ
 นิमितฺตํ คณฺหติ กเต วา อกเต วา สานฺนตเก โน อนนฺนตเก สโกฏฺเฐ โน
 อโกฏฺเฐ สวณฺณเม โน อวณฺณเม สปริยฺนเต โน อปริยฺนเต สุปฺปมคฺเต วา
 สรารวมคฺเต วา โส ตํ นิमितฺตํ สุกฺคหิตํ กโรติ สุปฺปาริตํ อุปฺปารเตติ สุวณฺณจิตํ
 ววณฺณเจเปติ โส ตํ นิमितฺตํ สุกฺคหิตํ กตฺวา สุปฺปาริตํ อุปฺปารเตตฺวา สุวณฺณจิตํ
 ววณฺณเจเปตฺวา อานิสฺสทสฺสาวิ รตนสณฺณิ หุตฺวา จิตฺติการํ อุปฺปเจเปตฺวา
 สปิยฺยาขมาโน ตสฺมี อารมฺมณเ จิตฺตํ อุปฺนิพนฺธติ อทฺธา อิมาย ปฏฺิพทาย
 ชรามรณฺมหา มุจฺฉิสฺสามิติ โส วิวิจฺเจว กามหิ ฯ เปฯ ปจฺมํ ฉานํ อุปฺสมปฺชช
 วิหเรตีติ ฯ